

5. Canale M., Swain M. Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching and Testing. Applied Linguistics. 1980.
6. Harmer J. How to Teach English. Harlow: Pearson Education, 2007.
7. Hymes, D. H. On Communicative Competence In: JB Pride and J. Holmes (Eds.) In Sociolinguistics: Selected readings, 1972. P. 269–293 URL: <https://www.homes.uni-bielefeld.de/sgramley/Hymes-1.pdf> (Last accessed; 10.04.2026)
8. Tomlinson B. Materials Development in Language Teaching. Cambridge: Cambridge University Press, 2011. 19 p.
9. Ur P. A Course in Language Teaching: Practice and Theory. Cambridge: Cambridge University Press, 2012.

Лабунська Ірина

*здобувач другого рівня вищої освіти,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
Науковий керівник: Дячук Н. М., доктор філософії,
викладач кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови*

ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ У ГОВОРІННІ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Сучасні тенденції розвитку методики викладання англійської мови в українській школі свідчать про поступову зміну освітніх підходів: від домінування репродуктивного засвоєння мовного матеріалу до впровадження діяльнісної та комунікативно спрямованої моделі навчання. У межах такого підходу особливої ваги набуває розвиток англомовної компетентності в говорінні, адже саме вона забезпечує здатність школяра до реальної іншомовної взаємодії, дає змогу формулювати власні думки, обґрунтовувати позицію, долучатися до обговорення та презентувати результати своєї пізнавальної діяльності. А. Семенюк і В. Даценко зазначають, що застосування ІТ-технологій у процесі навчання англійської мови в закладах загальної середньої освіти позитивно впливає на навчальну мотивацію учнів, стимулює їхню самостійну діяльність і сприяє розвитку комунікативних умінь [7]. О. Ланських, Т. Дернова та І. Рябцева, своєю чергою, акцентують увагу на значенні інтерактивних платформ як інструменту диференціації навчання, налагодження ефективного зворотного зв'язку та підвищення результативності освітнього процесу [5].

Для старшокласників розвиток умінь говоріння має особливу значущість, оскільки саме в цей віковий період посилюється прагнення до самовираження, підвищується соціальна активність, актуалізується потреба відстоювати власні переконання та вибудовувати індивідуальний стиль комунікації. З огляду на це інтерактивні технології мають виконувати не лише функцію урізноманітнення уроку, а передусім створювати умови для змістовного іншомовного спілкування. Ю. Фальшитинська та І. Магденко, аналізуючи процес формування креативного англомовного монологічного мовлення

старшокласників, підкреслюють доцільність використання у навчанні ігрових, інноваційних і проєктних технологій. Дослідниці пов'язують їх упровадження з розвитком креативності, посиленням комунікативної активності та формуванням умінь учнів будувати логічне й завершене монологічне висловлювання. Отже, результативне формування англомовної компетентності в говорінні має ґрунтуватися на використанні проблемно-комунікативних завдань, творчих мовленнєвих ситуацій, публічного висловлення власної думки та осмислення учнями власного мовленнєвого досвіду [8].

Суттєвим напрямом розвитку навичок англомовного говоріння є залучення цифрових жанрів, притаманних сучасному комунікативному простору. О. Долгушева та В. Кочубей наголошують на педагогічному потенціалі блогу як інструменту формування цифрової грамотності та розвитку комунікативних умінь учнів закладів загальної середньої освіти під час вивчення англійської мови. На думку авторок, блогова діяльність органічно поєднує мовленнєву практику, онлайн-спілкування, продукування власного контенту та посилення навчальної мотивації школярів [3]. Методично близьку позицію обстоюють Г. Подосиннікова та Н. Христич, які доводять, що використання автентичних англомовних влогів у старшій школі сприяє збагаченню словникового запасу учнів, стимулює розвиток критичного мислення та формує комунікативно значуще навчальне середовище [6]. Хоча в центрі їхнього дослідження перебуває передусім лексична компетентність, отримані висновки мають важливе значення і для розвитку говоріння, адже усне мовлення старшокласників потребує опори на автентичний мовний матеріал, сучасну проблематику та емоційно насичені комунікативні стимули.

Аналіз сучасних наукових праць дає змогу окреслити найефективніші інтерактивні форми роботи, які доцільно використовувати для розвитку англомовного говоріння у старших класах. До таких форм належать рольові ігри, мінідебати, дискусії, розв'язання проблемних ситуацій, проєктна діяльність, онлайн-обговорення, коментування цифрового контенту, колективне створення презентацій та інтерактивне взаємооцінювання. Г. Андрухів і Н. Сафонова безпосередньо підкреслюють доцільність упровадження інтерактивних методів і прийомів у процес навчання англійської мови учнів старшої школи [1]. Водночас С. Бучацька та О. Матієнко розкривають значний потенціал ділових ігор і дискусій у розвитку вмінь аналізувати факти, аргументовано відстоювати власну позицію, добирати приклади та формулювати висновки. Попри те що їхнє дослідження присвячене вищій школі, сама логіка організації інтерактивної мовленнєвої діяльності є методично продуктивною і для старшокласників, оскільки відповідає віковій потребі в діалозі, співробітництві та самопрезентації. Це дозволяє розглядати дискусійно-ігрові формати як один із найперспективніших засобів розвитку усного мовлення на уроках англійської мови [2].

Особливої уваги потребує використання новітніх цифрових засобів, передусім технологій штучного інтелекту. О. Кудельська та О. Мельницька підкреслюють, що сучасні ШІ-інструменти мають широкий дидактичний потенціал, оскільки можуть застосовуватися для розвитку письма, усного

мовлення, вимови, аудіювання та збагачення словникового запасу. У практиці навчання старшокласників це створює додаткові можливості для індивідуалізованої підготовки до усної комунікації: учні можуть самостійно тренувати вимову, добирати доречні мовні засоби для побудови аргументації, відпрацьовувати короткі усні репліки й відповіді, а згодом використовувати підготовлений мовний матеріал у безпосередній взаємодії на уроці. Разом із тим такі технології не повинні підміняти живе спілкування, а мають виконувати допоміжну роль: посилювати підготовчий етап роботи, урізноманітнювати систему мовленнєвих завдань і стимулювати рефлексію після виконання усних вправ [4].

Таким чином, формування англомовної компетентності учнів старших класів у говорінні за допомогою інтерактивних технологій постає як складний і багатогранний процес, результативність якого визначається методично доцільним поєднанням комунікативно значущого змісту, цифрових ресурсів, інтерактивних форм діяльності та активної позиції самого учня. Використання інтерактивних технологій забезпечує перехід від суто формального відтворення мовного матеріалу до повноцінної мовленнєвої діяльності, у межах якої старшокласник виступає не пасивним виконавцем навчальних дій, а повноцінним учасником і суб'єктом іншомовної комунікації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрухів Г., Сафонова Н. Використання інтерактивних методів і прийомів навчання англійської мови учнів старшої школи. Матеріали конференцій МНЛ (23 травня 2025 р., м. Київ). 2025. С. 608–611.
2. Бучацька С., Матієнко О. Технології використання ділових ігор для навчання дискусивних умінь англійською мовою. *Journal of Cross-Cultural Education*. 2025. № 5. С. 24–38. DOI: 10.31652/2786-9083-2025-5-24-38.
3. Долгушева О., Кочубей В. Блог як засіб формування цифрової грамотності та комунікативних умінь англійської мови учнів закладів загальної середньої освіти. *Studia Methodologica*. 2024. № 57. С. 288–302. DOI: 10.32782/2307-1222.2024-57-30.
4. Кудельська О., Мельницька О. Оптимізація процесів оволодіння іноземною мовою за допомогою технологій штучного інтелекту: аналіз функціональних можливостей додатків. *Journal of Cross-Cultural Education*. 2025. № 5. С. 83-90. DOI: 10.31652/2786-9083-2025-5-83-90.
5. Ланських О. Б., Дернова Т. А., Рябцева І. А. Роль інтерактивних платформ у вивченні іноземних мов. *Інноваційна педагогіка*. 2022. Вип. 44. Т. 2. С. 18-23. DOI: 10.32843/2663-6085/2022/44/2.3.
6. Подосиннікова Г. І., Христич Н. С. Формування англомовної лексичної компетентності старшокласників із використанням фешн-влогів. *Слобожанський науковий вісник. Серія: Філологія*. 2024. № 7. С. 107–115. DOI: 10.32782/philspu/2024.7.17.
7. Семенюк А., Даценко В. Використання ІТ технологій у навчанні англійської мови в середній школі. *Journal of Cross-Cultural Education*. 2024. № 4. С. 7-14. DOI: 10.31652/2786-9083-2024-4-7-14.

8. Фальшитинська Ю., Магденко І. Етапи формування креативного монологічного мовлення у старшокласників: від ідеї до реалізації. *Journal of Cross-Cultural Education*. 2024. № 3. С. 54–65. DOI: 10.31652/2786-9083-2024-3-54-65.

Левчук Каріна

здобувач другого рівня вищої освіти,

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Науковий керівник: Кондратьєва Тетяна Богданівна, кандидат філологічних наук,

доцент кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У сучасному світі, що характеризується активними процесами глобалізації та міжкультурної взаємодії між людьми, знання іноземної мови набуває нового змісту. Воно розглядається не лише як інструмент для комунікації, але й як засіб входження в іншу культуру, що зумовлює необхідність формування іншомовної соціокультурної компетентності учнів. Саме це забезпечує ефективну міжкультурну взаємодію. Сучасна методика навчання іноземних мов базується на компетентнісному підході, який передбачає формування здатності використовувати мовні знання у реальних ситуаціях спілкування. Крамш зазначає що соціокультурна компетентність є важливою складовою іншомовної комунікативної компетентності та включає знання культурних норм, традицій, моделей поведінки носіїв мови [8, с. 192].

Відповідно до сучасних наукових підходів, іншомовна соціокультурна компетентність є інтегративною характеристикою особистості, яка включає знання, уміння, ставлення та цінності, необхідні для ефективної міжкультурної взаємодії. За концепцією М. Байрама, вона охоплює такі компоненти, як знання культурних реалій, уміння інтерпретації та взаємодії, а також розвиток критичної культурної свідомості [4, с. 98]. Подібну позицію підтримують і українські дослідники, зокрема О. Пометун та Л. Пироженко, які підкреслюють важливість формування ключових компетентностей, включаючи соціокультурну, у процесі навчання іноземних мов. [3, с. 72] Сучасні дослідження підтверджують, що формування міжкультурної компетентності є ключовим завданням навчання іноземних мов у XXI столітті. Гілмор підкреслює важливість інтеграції культурного компонента у мовне навчання, що сприяє розвитку глобальної компетентності учнів та їхньої здатності до міжкультурного діалогу [7, с. 111].

Структура соціокультурної компетентності включає кілька взаємопов'язаних компонентів: соціолінгвістичний, соціокультурний та міжкультурний. За публікацією OECD, соціолінгвістичний компонент передбачає знання норм мовленнєвої поведінки, соціокультурний – знання традицій, звичаїв, культурних особливостей, а міжкультурний – здатність до толерантного сприйняття іншої культури та ефективної взаємодії [9, с. 23]. Ефективне формування цієї компетентності можливе за умови використання